

Уклад: доц., к.і.н. Файда О.В.

**Матеріали для дистанційного навчання з дисципліни
«Історія Візантії й візантійської цивілізації»**

Факультет – історичний

Курс – II, семестр – IV

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

12.03.2020–4.04.2020

12 березня 2020 р.

ТЕМА 4. РАННЬОСЕРЕДНЬОВІЧНА ГРЕЦЬКА ДЕРЖАВА У VII СТ.

1. Територіальні втрати у протистоянні з арабами та нова стратегія оборони
2. Нові тенденції в адміністративному устрої імперії: екзархати та феми
3. Трансформація суспільних прошарків: правляча верхівка держави ромеїв та селянство

Основна література до теми

Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Сорочана та Л.Войтовича. Львів: Априорі, 2011. С. 164–233.

Острогорський Г. Історія Візантії / Пер. з нім. А.Онишко. Львів: Літопис, 2002. С. 87–141.

Кулаковский Ю. История Византии. Санкт-Петербург: Алетейя, 1996. В 3-х тт. Т.3

Kaegi W.E. Heraclius: emperor of Byzantium. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.

19 березня 2020 р.

**ТЕМА 5. ІКОНОБОРСТВО ЯК СПРОБА РЕФОРМ У ВІЗАНТІЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ
(VIII–ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ IX СТ.)**

1. Початок іконоборчих заходів за Лева III Ісавра. Ідейне підґрунтя іконоборчого вчення
2. Константин V – ефективний військово-політичний діяч та іконоборець

3. Послаблення гонінь на шанувальників ікон. VII Вселенський собор.
4. Останній етап суперечок про святі зображення у візантійському суспільстві (перша половина IX ст.)

Основна література до теми

- Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Сорочана та Л.Войтовича. Львів: Априорі, 2011. С. 234–249
- Острогорський Г. Історія Візантії / Пер. з нім. А.Онишко. Львів: Літопис, 2002. С. 142–201.
- Grabar A. L'iconoclasme byzantin. Dossier archéologique. Paris: Collège de France, Fondation Schlumberger pour les études byzantines, 1957.
- Gero S. Byzantine Iconoclasm during the Reign of Leo III. Louvain: CSCO, 1973.
- Gero S. Byzantine Iconoclasm during the Reign of Constantine V. Louvain: CSCO, 1977.

26 березня 2020 р.

ТЕМА 6 (1 ЧАСТИНА). МАКЕДОНСЬКА ДИНАСТІЯ (867–1056):

ПК СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

1. Заснування Македонської династії: Василій I (867–886)
2. Загальноісторичне значення місії Кирила(Константина) і Мефодія
3. Правління Лева VI. Початок військової реформи

Основна література до теми

- Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Сорочана та Л.Войтовича. Львів: Априорі, 2011. С. 250–301.
- Острогорський Г. Історія Візантії / Пер. з нім. А.Онишко. Львів: Літопис, 2002. С.202–295.
- Vogt A. Basile Ier, empereur de Byzance (867–886) et la civilisation byzantine a la fin du IXe siecle. Paris: Libraire A.Picard te fils, 1908.
- Огієнко І. Костянтин і Мефодій: їх життя та діяльність. Вінніпег: накладом товариства "Волинь", 1970.

2 квітня 2020 р.

ТЕМА 6 (2 ЧАСТИНА). МАКЕДОНСЬКА ДИНАСТІЯ (867–1056):

ПК СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

1. Імперія в середині–третій чверті X ст.
2. Візантійсько-болгарські взаємини. Триумф Василя II
3. Соціальні зміни за правління Македонської династії

Основна література до теми

Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Сорочана та Л.Войтовича. Львів: Априорі, 2011. С. 250–301.

Острогорський Г. Історія Візантії / Пер. з нім. А.Онишко. Львів: Літопис, 2002. С.202–295.

Holmes C. Basil II and the Governance of Empire (976–1025). Oxford: Oxford University Press, 2005.

ПОРЯДОК РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Студенти самостійно, на основі наданого лектором матеріалу, знайомляться з вузловими проблемами історії Візантійської імперії від VII до середини XI ст.
2. Студенти самостійно готують питання на модуль, враховуючи зазначені нижче рекомендації. За результатами виконання письмової (або в онлайн-режимі) роботи, студент може набрати максимум **50 балів**. Орієнтовно модуль відбудеться **9 квітня 2020 р.**, в разі поновлення навчального процесу. У разі продовження карантинних заходів про формат виконання завдань студенти будуть повідомлені.

Питання на модуль

1. Константинополь – поява та формування нового центру імперії
2. Система державного управління в ранній Візантії
3. Армія Східної Римської імперії
4. Християнство та держава за правління Константина Великого: від переслідування до співпраці. Перший Вселенський собор.
5. Аріанство та ортодоксія: протистояння двох напрямків у 320–370-х рр. Поява візантійського монашества.
6. Несторіанство та монофізитство у ранній Візантії. Внутрішня структура церкви у ранній Візантії (IV–VI ст.)
7. Географічне розташування та природні багатства імперії
8. Імператор Юстиніан: особистість, оточення. Зовнішньополітичні успіхи та невдачі
9. Упорядкування системи римсько-візантійського права. Будівнича діяльність Юстиніана
10. Повстання Ніка 532 р.: причини, хід, наслідки

Список термінів

август, автократор, адскрипції (анапографи), акакія, акведук, анафема, ангарії, аннона, апофіки (орарії), апофегм[ат]и, архімандрит, василевс, вікарій, геніохи, георги, дефенсор (катафракт), дими, димоти, диякони, діоцез, догмат, дромон, емпори, ергастирій, етнархи, ігумен, ідіоритм, ієрей, кадастр, капітація, кастра, кафісма, кафолічність, кератій, кесар, кіновії, колони, комітати, курсори, лавра, лімес, лімітани, метакса, митрополит, міліарисій, ортодоксальний, палатин, паройкія (прихід, парафія), патерик, патріарх, пентархія, плінфа, понтифік,

препошит, префект преторія, префектури, проедр синкліту, протостасія, ромфея, синкліт (сенат), солід (номісма), соції, стемма, стовпництво, стратегікон, стратиг, тавліон, терми, типікон, факції (мери), федерати, фолліс (фолл), фрури, хрисаргір, хрисма, цистерна, юродивий

Матеріали для підготовки: Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С.Сорочана і Л.Войтовича. Львів: Априорі, 2011. – С. **22–121, 146–147.**

Студентам слід ознайомитись з картами «Римський світ на межі IV–V ст. н.е.» (звернути увагу на територіально-адміністративний устрій) та «Візантійська імперія у VI ст.»